

ניתן לצפות בשיעורים נוספים באתר של
מכון מאיר בכתובת: www.meirtv.co.il

מגן אברהם

עיון בפרשת השבוע על פי ה"פרי צדיק"

1. בראשית י"ב, א-ב

(א) ויאמר יהוה אל אברהם לך לך מארצה וממולדתך ומבית אביך אל הארץ אשר אראך: (ב) ואעשה לך גוים גדולים ואגדלה ואגדלה שמה והיה ברכה:

2. פסחים קי"ז, ב'

אמר רבי שמעון בן לקיש ואעשה לך גוים גדולים וזה שאומרים אלהי אברהם ואברכך וזה שאומרים אלהי יצחק ואגדלה שמך וזה שאומרים אלהי יעקב יכול יהו חותמין בכולן תלמוד לומר והיה ברכה בך חותמין ואין חותמין בכולן.

3. פרי צדיק לך לך ט'

איתא בגמרא (פסחים קיז ע"ב) ואעשה לך גוים גדולים זה שאומרים אלהי אברהם ואברכך זהו שאומרים אלהי יצחק ואגדלה שמך זהו שאומרים אלהי יעקב יכול יהו חותמין בכולן תלמוד לומר והיה ברכה בך חותמין כו'. ובזה הקדוש איתא ואעשה לך גוים גדולים בגין דכתיב לך לך. ואברכך בגין דכתיב מארצה ואגדלה שמך בגין דכתיב וממולדתך. והיה ברכה בגין דכתיב ומבית אביך. ר"ש אמר ואעשה לך גוים גדולים מסטרא דימינא. ואברכך מסטרא דשמאלא. ואגדלה שמך מסטרא דאמצעיתא. והיה ברכה מסטרא דארעא דישאל הא הכא כרטיי דארבע סמכין דכלהו כלילין ביה באברהם. הנה כל דבריהם הקדושים מרמזים על ענין אחד. על פי מה שאמרנו בזה הקדוש לך לך כו', לאתקנא דרגא דילך, והיינו, כי אברהם אבינו היה מדתו חסד שהוא ענין התפשטות והשתדל לפרסם כבוד אלהותו יתברך בהתפשטות רב בכל העולם. ולכן גייר גוים הרבה להכניס כל העולם תחת כנפי השכינה. ואמר לו הקב"ה לך מאותו התפשטות שבין האומות. כי באמת כל הגרים שגייר חזרו לסורם אחר פטירתו כמו שאמרנו (בפרקי דרבי אליעזר פרק כט עיין שם), והיינו הגרים שגייר בארץ חרן כמו שנאמר ואת הנפש אשר עשו בחרן וכמו שאמרנו בבראשית רבה. וכנגד זה ואעשה לך גוים גדולים, והיינו התפשטות הקדושה בזרעך וכמו שאמרנו בבראשית רבה אותה אומה שכתוב בה כי מי גדול אני מעמיד ממך. וזה כונת הגמרא זהו שאומרים אלהי אברהם. כי ג' תוארי השם יתברך הגדול הגבור והנורא כנגד קדושת האבות. והגדול, היינו התפשטות וזה מצד הגדול

והחסד. וזהו גם כן מה שאמרנו מסטרא דימינא וההתגלות על ידי אברהם אבינו ע"ה. ואברכך מרמז על יצחק אבינו ע"ה וזה שאמרנו ואברכך בגין דכתיב מארצה, והיינו שנצטוו לצאת מהתפשטות שלו אל הארץ אשר אראך שזה מרמז על יצחק שלו נאמר גור בארץ הזאת. ומדת יצחק הוא הצמצום שראה שמכל גיורי אביו לא נשאר שחזרו לסורם ולכן צמצם קדושתו שלא להתפשט בין העכו"ם ולכן לא כתיב ביצחק שגייר גיורים רק ברמז שרמזו חז"ל (בראשית רבה ריש פרשת וישב) בארץ מגורי אביו. מגיורי אביו. כי מעט היה הגרים שגייר שלא גייר רק יחידים שהבין שלא יחזרו לסורם. וזה שאומרים אלהי יצחק מדת הגבור דגבורה היא מדת צמצום. ומרמז בזה הקדוש ואברכך מסטרא דשמאלא שמצינו בו ברכה מפורש וימצא בשנה ההיא מאה שערים ויברכהו ה'. כי מדת הצמצום שם צריך לברכה. וגם להמדרש שהובא ברש"י ואברכך בממון זהו ממדת דכתיב מצפון זהב יאתה ושיעשיר יצפין כמו שאמרנו (בבא בתרא כה ע"ב) וביצחק נאמר, כי גדול מאד שאמרנו וזל פרדותיו ולא כספו וזהבו של אבימלך דכל כך היה עושרו בהפלגה ... וגם מדת היראה פחד יצחק. על ידי שיתן אל לבו שמלך מלכי המלכים הקב"ה עומד עליו ורואה במעשיו מיד יגיע אליו היראה והפחד. ופחד יצחק, היינו שרואה שעומד לפני המלך. ... ואגדלה שמך בגין דכתיב וממולדתך. וזהו שאומרים אלהי יעקב. כי ואגדלה שמך מרמז על יעקב אבינו ע"ה, כי שם כל דבר מורה על החיות שיש בו וכמו שנאמר באדם הראשון וכל אשר יקרא לו האדם נפש חיה הוא שמו. ואגדלה לשון גדולה הוא התפשטות. ואגדלה שמך שיהיה הקדושה בהתפשטות בחיות בלא הפסק. והתפשטות מצד אברהם עצמו עדיין אין בטוחות על הקיום לעד, כי היה גם פסולת בזרעו. וכן בגרים שגייר כנ"ל. אבל יעקב הוא שפת אמת תכון לעד. ולא יצא פסולת מזרעו ומאתו נתפשט קדושת ישראל לעולמי עד. וכן הגרים שבשם ישראל יכנו. הם גם כן כקטן שנוול להיות בהם גם כן כח הקיום לעד. וזה גידול השם, דהיינו התפשטות החיים לזכות לחיי עולם דכל ישראל יש להם חלק לעולם הבא וזוכים לחיי עולם וזה מצד מדת אמת ליעקב. וקו האמצעי הוא הממשיך מן הקצה אל הקצה. וזהו שאמרנו ואגדלה שמך בגין דכתיב וממולדתך. והיינו דכתיב ובחטא יחמתני אמי. ומצד זה בא הפסקת החיים בעולם. ויעקב אבינו ע"ה שהיה כמו אדם הראשון קודם

הקלקול (כמו שנתבאר כמה פעמים) ולא היה בו שום צד שליטה מייצר הרע ולכך יעקב לא מת כמו שאמרנו (תענית ה ע"ב) והוא החיות שבעולם, והיינו חיות הקדושה שבזרע ישראל בלא הפסק. והיה ברכה מסטרא דארעא דישאל, והיינו דוד המלך ע"ה שהיה מרכבה למדת מלכות שנקרא ארץ. והברכה הוא מציון כמו שנאמר כטל חרמון שיורד על הררי ציון, כי שם צוה ה' את הברכה וגו', מציון, היינו כל ארץ ישראל ונקראת עיר דוד. כי לעתיד יהיה כל ארץ ישראל קדושת ציון כמו שאמרנו (ריש פסיקתא) עתידה ירושלים להיות ככל ארץ ישראל. והוא נגד דכתיב ומבית אביך, והיינו דכתיב הן בעוון חוללתי ואמרנו (מדרש רבה ריש פרשת תזריע) אפילו אם יהיה חסיד שבחסידי אבי אפטר שלא יהיה לו צד אחד מעון כו', והיינו שאינו נקי מהנאת עצמו וזה מצד עטיו של נחש דאיתא (שבת נה ע"ב) ישי אבי דוד דמפרש ביה קרא שמת בעטיו של נחש. ועליו נאמר הן בעוון מלא (כמו שכתוב שם) ומשיח בן דוד יתקן גם עטיו של נחש. וימשיך החיים האמיתיים בעולם כמו שנאמר חיים שאל ממך נתת לו וגו', והוא יהיה הסוף שיתקן הכל בעולם ויהיה בלע המות לנצח. וזהו שחותמין מגן דוד בהפטורה. שבו נאמר ואתה ה' מגן בעדי וגו'. מגן הוא שלא יניח שום דבר רע ליגע באדם. ואברהם אבינו ע"ה גם כן זכה לזה במלחמת המלכים. שהיה להציל את לוט שהיה בו נפש רות. וחותמין מגן דוד בהפטורה שהוא לשון סוף מהענין. וזהו שאמרנו בגמרא יכול יהו חותמין בכולן תלמוד לומר והיה ברכה בך חותמין כו', כי ענין מגן דוד גם כן מצד אברהם שאמר לו הקב"ה אל תירא אברם אנכי מגן לך וגו', שהיה אברהם אבינו מתפחד שנכשל באיזו חטא וכמו שאמרנו בבראשית רבה תאמר אותן אוכלוסין שהרגתי שמה היה בהם צדיק אחד וירא שמים אחד כו', ואמר לו הקב"ה אל תירא מכל מכשול אנכי מגן לך ומסבב אותך מכל צד שלא יהיה שליטה לשום חטא לשלוט בך. וקדושת דוד המלך ע"ה ומשיח גם כן מצדך. וזהו שאומרים מגן דוד בהפטורה מצד שהוא יהיה הסוף כמו שאמרנו בזה הקדוש (ח"ג רס ע"ב) סיומא מלכא משיחא. אבל עיקר ההתחלה הוא מצדך וזהו שאמרנו שאין חותמין אלא בך וזה שמרמז בזה הקדוש והיה ברכה מסטרא דארעא דישאל שמרמז על משיח כמו שנאמר, כי שם צוה ה' את הברכה חיים עד העולם: